

UCHWAŁA NR LXXIV/354/24
RADY POWIATU BIERUŃSKO-LĘDZIŃSKIEGO

z dnia 25 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024-2028”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 107) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.)

Rada Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego
uchwala:

§ 1.

Przyjmuje się „Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024-2028” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc Uchwała Nr XLII/211/21 Rady Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego z dnia 22 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia „Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2022-2024”

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Anna Kubica

**PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY DLA OSÓB
STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ
NA LATA 2024-2028**

2024

WSTĘP

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej (Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

W literaturze przedmiotu pojęcie przemocy domowej stosowane jest wymiennie z pojęciem przemocy w rodzinie. Przez wiele lat akty prawne posługiwały się tym drugim terminem, jednakże nowelizacja z marca ubiegłego roku ustawy z 29 lipca 2005 r. regulującej przeciwdziałanie przemocy wprowadza pojęcie przemocy domowej. Pojawiły się nowe rozwiązania dotyczące pracy z osobami stosującymi przemoc domową postulujące większą dostępność zajęć korekcyjno - edukacyjnych. Oznacza to konieczność przyjęcia nowego programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową.

Przemoc domowa ma szereg negatywnych konsekwencji, dezorganizuje funkcjonowanie rodziny, stanowi poważny czynnik ryzyka wielu problemów zdrowotnych i zaburzeń psychicznych. Szczególnie dotyka dzieci, zakłócając ich rozwój emocjonalny, intelektualny i społeczny. U osób doznających przemocy domowej często dochodzi do rozwoju procesu wiktylizacji z objawami zespołu stresu pourazowego, depresji, a w przypadku dzieci, deficytów rozwojowych. W literaturze i praktyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie rozróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną, oraz przemoc z użyciem środków komunikacji elektronicznej.

Jakąkolwiek formę przyjmuje przemoc domowa to sprawca jest za nią odpowiedzialny i nie ma ona żadnego usprawiedliwienia, a stosowanie przemocy wobec członków rodziny jest przestępstwem ściganym z urzędu. Działania wobec osób stosujących przemoc domową mają zasadnicze znaczenie dla ograniczenia skutków przemocy w rodzinach dotkniętych tym problemem. Udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc często jest warunkiem, ale też szansą zdrowienia i poprawy funkcjonowania rodzin. Uczestnicy programu mają możliwość rozwijać, utrwalać zmianę zachowań, pogłębić samoświadomość, poznać nowe formy zachowań prospołecznych. W tym kontekście ważne jest zapewnienie dostępu do udziału

w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych w trybie ciągłym przez cały rok. Takie rozwiązanie przewiduje Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na 2024-2030, wobec czego przewidziano je także w niniejszym programie.

1. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023, poz. 1163).

Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030 przyjęty Uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. (M.P. z 2023 r. poz. 1232).

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024 przyjęty uchwałą nr XXXVII/187/21 Rady Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego z dnia 28.06.2021 r.

2. REALIZATOR PROGRAMU

Realizatorem *Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024-2028* zwanym dalej Programem jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Lędzińska 24, 43-140 Łędziny.

3. CELE PROGRAMU

Celem głównym realizacji Programu jest powstrzymanie osób stosujących przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.

Cele szczegółowe Programu w odniesieniu do jego uczestników to:

- zmiana sposobu myślenia, przekonań, stereotypów utrudniających budowanie partnerskich relacji,
- poprawa w zakresie radzenia sobie z trudnymi emocjami,
- wzmocnienie odpowiedzialności za własne emocje i zachowania,
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych, nabywanie i doskonalenie umiejętności wychowawczych,
- uwrażliwianie, odkrywanie empatii i wzmacnianie zachowań prospołecznych.

4. REKRUTACJA DO PROGRAMU

Rekrutacja do Programu odbywa się na podstawie współpracy realizatora z zespołami interdyscyplinarnymi z terenu powiatu kierującymi potencjalnych uczestników. Ponadto także z ośrodkami pomocy społecznej, sądami, prokuratorami, policją i innymi instytucjami pomocowymi. W ramach tej współpracy zakłada się wymianę informacji o potencjalnych uczestnikach z zachowaniem ochrony danych osobowych. Rekrutacja odbywa się w trybie ciągłym, przez cały czas trwania programu.

5. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są:

- pełnoletnie osoby stosujące przemoc domową,
- osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- osoby, które same zgłoszą się do uczestnictwa w Programie lub zostaną skierowane przez przedstawicieli służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Uczestnikami Programu nie mogą być:

- osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej,
- osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, o ile nie ukończyły programu psychoterapii uzależnień.

6. KWALIFIKACJA DO PROGRAMU

Kwalifikacja odbywa się w trakcie sesji indywidualnej przeprowadzonej przed przystąpieniem do Programu, lub w trakcie pierwszej sesji uczestnictwa w Programie. Odbywa się to w zależności od posiadanych przez prowadzących Program informacji diagnostycznych przekazanych przez instytucje kierujące. Przyjmuje się, że jedna sesja indywidualna lub grupowa obejmuje 50 minut zajęć: konsultacyjnych, lub psychoedukacyjnych, lub korekcyjnych.

Rekrutacja jest dokumentowana wywiadem z uczestnikiem, ankietami i innymi dokumentami przekazanymi przez uczestnika lub instytucję kierującą. W przypadku kierowania uczestnika przez zespół interdyscyplinarny wydawane jest zaświadczenie o zgłoszeniu się do Programu. Zaświadczenie może być także wydane na prośbę uczestnika kierowanego przez inne instytucje.

7. KONTRAKT

Każdy z uczestników Programu przed przystąpieniem do niego podpisuje kontrakt zawierający zasady uczestnictwa w Programie m.in.:

- zobowiązanie do zaprzestania stosowania przemocy wobec członków rodziny,
- zobowiązanie do poszanowania zasad współżycia społecznego,
- zobowiązanie do nienadużywania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych,
- zastrzeżenie o wykluczeniu z Programu w razie niedotrzymania powyżej wymienionych zobowiązań,
- plan sesji indywidualnych lub indywidualnych i grupowych,
- warunki ukończenia Programu tj. udział w zaplanowanych sesjach z określeniem ich ilości.

8. UCZESTNIK PROGRAMU

Uczestnikiem Programu zostaje osoba, która podpisze kontrakt, w którym zaakceptuje reguły uczestnictwa w programie w oraz rozpocznie udział w sesjach Programu.

9. REALIZACJA PROGRAMU

Program realizowany jest z zapewnieniem całorocznej dostępności dla potencjalnych uczestników. Za taką dostępnością przemawia praktyka efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej i postulat aby osoba stosująca przemoc mogła niezwłocznie rozpocząć pracę na zmianą agresywnych zachowań.

Sesje indywidualne prowadzone będą w sposób ciągły, powinny odbywać się z częstotliwością jednej sesji tygodniowo. Ponadto przewiduje się od 8 do 16 sesji grupowych przeprowadzonych jeden lub dwa razy w roku. Sesje grupowe mogą być prowadzone w blokach od 2 do 4 sesji z częstotliwością uwzględniającą możliwości organizacyjne realizatora i ilość potencjalnych uczestników. Sesje grupowe winny być realizowane przez dwóch prowadzących, dopuszcza się prowadzenie przez jedną osobę, o ile dysponuje ona doświadczeniem w prowadzeniu programów korekcyjno-edukacyjnych. W razie niewystarczającej do pracy grupowej liczby potencjalnych uczestników, program może być realizowany bez sesji grupowych, a jedynie indywidualnych.

Każdy z uczestników aby ukończyć Program musi wziąć udział w 30 zaplanowanych sesjach indywidualnych lub indywidualnych i grupowych. W przypadku sesji grupowych dopuszcza się usprawiedliwioną nieobecność nie większą niż 20 proc. zaplanowanych sesji. W takiej sytuacji uczestnik zobowiązany jest do uzupełnienia ich w ramach sesji indywidualnych.

Prowadzący program określa w uzgodnieniu z uczestnikiem formę planowanych sesji na podstawie informacji i dokumentacji diagnostycznej uzyskanych podczas rekrutacji. W razie

wątpliwości co to tego jaka forma uczestnictwa będzie najbardziej użyteczna, czy indywidualna, czy indywidualna i grupowa, decydujące znaczenie winny mieć informacje i opinie przekazane przez zespół interdyscyplinarny lub inną instytucję kierującą. Kontrakt wraz z planem sesji może być zmieniony w zakresie zwiększenia ilości sesji, jak też ich formy w trakcie realizacji Programu przez uczestnika. Taka konieczność może zaistnieć w szczególności kiedy instytucje kierujące lub współpracujące z realizatorem, bądź też sam uczestnik przekażą informacje wskazujące na problemy z dotrzymywaniem ustaleń kontraktu. Ponadto zwiększenie liczby sesji może nastąpić kiedy sam uczestnik widzi potrzebę dalszej pracy nad zmianą swojej postawy.

Ilość i forma sesji koniecznych do zrealizowania Programu przez uczestnika może ulec zmianie, w przypadku wydania nowych przepisów bądź zaleceń w tym zakresie przez uprawnione organy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie programów korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową standard prowadzenia tych programów obejmuje:

- zmianę przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej,
- powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych,
- zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy,
- wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania,
- poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

W związku z tym harmonogram Programu przewiduje przedstawioną poniżej tematykę, które ma zostać zrealizowana z każdym z uczestników bez względu na formę prowadzonych sesji. Na zrealizowanie każdego tematu przewiduje się dwie sesje, co może być modyfikowane w zależności od indywidualnych potrzeb uczestnika. W razie zwiększenia liczby sesji, część tematów może być omawiana bardziej szczegółowo.

**Harmonogram Programu korekcyjno-edukacyjnego
dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024-2028**

Lp.	Temat spotkania	Ilość sesji
1	2	3
1)	Omawianie założeń, celów i zasad uczestnictwa w Programie.	2
2)	Czym jest przemoc? Przemoc jako przejaw kontroli, przekraczania granic, przemoc jako przestępstwo. Problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich, rozpoznawanie osobistych postaw związanych z przemocą.	2
3)	Przemoc w moim życiu, analiza problemów uczestników. Planowanie i rozwijanie samokontroli, ćwiczenie „przerwy na ochłonięcie” jako doraźnej techniki powstrzymywania agresywnych reakcji.	2
4)	Terytorium psychologiczne – szczerść, odpowiedzialność, szacunek w relacjach interpersonalnych. Przemoc seksualna – rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę(a) zachowań i sytuacji związanych z seksem jako formy przemocy.	2
5)	Stres - behawioralne i emocjonalne objawy. Konstrukttywne i niekonstrukttywne sposoby radzenia sobie ze stresem. Przygotowywanie indywidualnego planu zapobiegania agresywnym zachowaniom.	2
6)	Uzależnienia – objawy i wpływ na emocjonalne i intelektualne funkcjonowanie. Specyfika związku między nadużywaniem substancji psychoaktywnych a stosowaniem przemocy.	2
7)	Złość i trudne w przeżywaniu emocje – rozpoznawanie, nazywanie i konstruktywne wyrażanie. Umiejętności rozwiązywania konfliktów oparte na negocjacjach i kompromisach, rozpoznawanie różnych form wyrażania wrogości i braku szacunku oraz uczenie się konstruktywnych postaw wobec innych.	2
8)	Wpływ przemocy na funkcjonowanie rodziny, w szczególności na psychikę i zachowanie dzieci. Formy dyscypliny bez przemocy jako alternatywa dla agresywnego karania. Rozwijanie umiejętności i prawidłowych metod wychowawczych	2
9)	Porozumienie bez przemocy. Komunikaty „Ja”, komunikaty „Ty”. Trudności w kontaktach interpersonalnych z osobami starszymi lub niepełnosprawnymi. Empatyczny odbiór i szacunek.	2
10)	Partnerstwo w związku. Ja w roli małżonka, partnera. Mój rodzic, ja jako rodzic. Ja w rolach społecznych. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo w związkach i w rodzinie, potrzeba wspierania dzieci, w tym także materialnego, niezależnie od formalnego statusu i stanu związku.	2
11)	Obraz kobiety i mężczyzny w kulturze popularnej – mity, uprzedzenia, stereotypy. Społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej.	2
12)	Pomaganie i prośenie o pomoc. Pomaganie sobie jako „bycie blisko” w relacji interpersonalnej.	2

1	2	3
13)	Asertywność – proszenie, odmawianie, reagowanie na krytykę bez przemocy.	2
14)	Konflikty – mediacje, negocjacje i empatia. Budowanie partnerstwa w związku i relacji interpersonalnej.	2
15)	Cele i zasoby do zmiany. Pragnienia a aktywność i realne cele. Strategia małych kroków. Możliwości podejmowania przez osobę stosującą przemoc domową działań terapeutycznych.	2
RAZEM		30

Realizacja Programu dokumentowana jest poprzez:

- wywiad diagnostyczny z uczestnikiem,
- notatki prowadzącego z każdej sesji,
- listę obecności uczestnika.

10. SPRAWOZDANIE

Uczestnicy Programu, po jego ukończeniu objęci będą badaniem skuteczności, gdzie wskaźnikiem jest liczba osób, które po ukończeniu Programu powróciły do zachowań o charakterze przemocowym.

Po zakończeniu Programu prowadzący przekazuje Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie sprawozdanie końcowe odnoszące się do osób będących uczestnikami programu oraz osób, które ukończyły Program.

11. MONITORING

Monitoring realizowany będzie na podstawie informacji o funkcjonowaniu uczestnika po zakończeniu Programu, pozyskiwanych od instytucji kierujących i działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, tj. ośrodków pomocy społecznej, kuratorów itp. W sytuacji, w której dane te będą niewystarczające, planuje się przeprowadzenie wywiadów w środowisku zamieszkania uczestników lub konsultacje psychologiczne w siedzibie realizatora.

12. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Finansowanie Programu winno odbywać się ze środków dotacji celowej Wojewody Śląskiego.